

KANTAR PUBLIC

Badanie opinii Polaków na temat zaostrożenia polityki karnej.

Wrzesień 2018 r.

Spis treści

1. Wprowadzenie.....	3
1.1 Cele badania	3
1.2 Metodologia.....	3
2. Najważniejsze wnioski.....	4
3. Szczegółowe wyniki badania.....	5
3.1 Opinie na temat polityki karnej	5
3.2 Niepełnoletni sprawcy przestępstw	11
3.3 Wymiary kar za poszczególne rodzaje przestępstw	14

DANE KONTAKTOWE:

Urszula Krassowska

Account Director

e: urszula.krassowska@kantarpublic.com

Sylwia Bąba

Senior Research Executive

t: 728 421 639

e: sylwia.baba@kantarpublic.com

1. Wprowadzenie

1.1 Cele badania

W debacie publicznej już od dłuższego czasu trwają rozmowy na temat obecnie funkcjonującej polityki karnej i wymiarach kar za poszczególne wykroczenia. Mówi się o potrzebie zaostrzenia obecnych przepisów, szczególnie za najcięższe przestępstwa. Badanie miało na celu sprawdzenie co na temat obecnie funkcjonującego prawa sądzą Polacy i jaki jest ich stosunek do zaostrzenia przepisów w Polsce.

1.2 Metodologia

Badanie zostało przeprowadzone na ogólnopolskiej reprezentatywnej próbie 1061 Polaków w wieku 15 i więcej lat, techniką wywiadów bezpośrednich wspomaganych komputerowo (CAPI). Próba ma charakter kwotowo-losowy i jest dobierana z operatu adresowego GUS. Warstwowanie uwzględnia wielkość miejscowości oraz rozmieszczenie terytorialne w ramach województw, a także płeć i wiek dobieranych osób. Podstawą warstwowania są dane demograficzne zawarte w publikacji GUS „Ludność. Stan i struktura w przekroju terytorialnym.”, aktualne na 30.06.2017 r.

Badanie przeprowadzono w ramach badania Omnibus, w terminie od 27 lipca do 1 sierpnia 2018 roku.

Prezentowany raport jest opracowaniem uzyskanych wyników. Wszystkie prezentowane na wykresach wyniki są przedstawione w wartościach procentowych. Udziały procentowe zaokrąglone są do liczb całkowitych. Oznacza to, że w niektórych przypadkach, tj. w pytaniach jednoodpowiedziowych, wyniki mogą nie sumować się do 100%

2. Najważniejsze wnioski

- **Większość Polaków dostrzega potrzebę zaostrzenia polityki karnej.**

Polacy nie tylko są przekonani, że zaostrzenie przepisów prawa karnego jest potrzebne, aby ograniczyć przestępczość, ale także są zdania, że surowsze kary za najcięższe przestępstwa są wyrazem sprawiedliwości, a z kolei surowe karanie za oszustwa jest konieczne dla sprawnego funkcjonowania gospodarki. Generalnie, co trzeci Polak chciałoby podwyższenia kar za wszystkie przestępstwa, a połowa społeczeństwa jest zdania, że należałoby zaostrzyć kary jedynie za najcięższe przestępstwa. W przypadku popełnienia ciężkich przestępstw przez osoby nieletnie, wiek, od którego powinny one być karane tak, jak osoby dorosłe – obecnie od 15 roku życia – wydaje się właściwy trzem czwartym badanych. Badani, którzy są zwolennikami zmiany tego wieku w większości uważają, że powinien on być wyższy. Polacy są również dość restrykcyjni, jeśli chodzi np. o karę za poważne uszkodzenie ciała podczas bójki – dla większości badanych sprawca powinien trafić do więzienia, a najczęściej wymienianym wymiarem kary jest od 6-10 lat pozbawienia wolności.

- **Polacy opowiadają się za karą dożywotniego pozbawienia wolności za zabicie człowieka.**

Zabójstwo ze szczególnym okrucieństwem lub w związku z porwaniem, gwałtem, rozbojem, w wyniku motywacji zasługującej na szczególne potępienie lub z użyciem materiałów wybuchowych, czy za zabójstwo więcej niż jednej osoby jednym czynem powinno być – zdaniem 83% Polaków – karane wyłącznie dożywotnim pozbawieniem wolności.

- **Surowiej niż obecnie powinni być głównie karani sprawcy gwałtów, oszustw na wielomilionowe straty oraz sprawcy umyślnych zabójstw.**

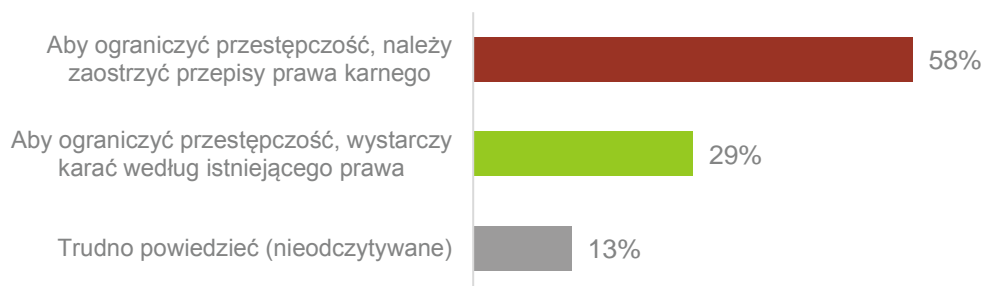
Ogólnie rzecz biorąc, ponad połowa Polaków to zwolennicy surowszych kar za wszystkie rodzaje przestępstw. Najwłaściwszy obecnie wydaje się badanym sposób karania za drobne przestępstwa, natomiast największych zmian, jeśli chodzi o surowsze wymiary kar oczekivaliby w stosunku do gwałtcielei.

3. Szczegółowe wyniki badania

3.1 Opinie na temat polityki karnej

Ponad połowa Polaków (58%) jest przekonana, że ograniczenie przestępczości jest możliwe, jeśli przepisy prawa karnego będą surowsze niż obecnie. Przeciwnego zdania jest mniej niż jedna trzecia badanych (29%), która sądzi, że wystarczy karać według istniejącego prawa. 13% badanych nie potrafi sprecyzować swojej opinii w kwestii zaostrzenia lub nie polityki karnej w Polsce.

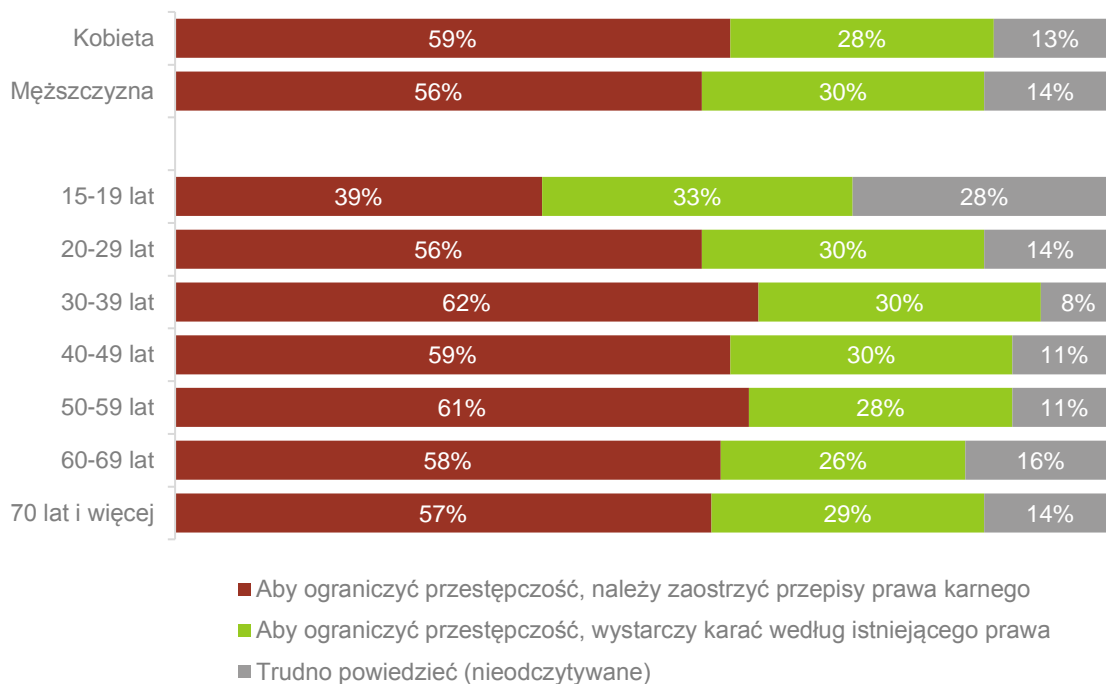
Wykres 1 Która z następujących opinii jest najbliższa Pana(i) poglądom? [N=1061]

W najmniejszym stopniu za potrzebą zaostrzenia przepisów opowiadają się najmłodszy przedstawiciele społeczeństwa (poniżej 20 lat), osoby z wykształceniem podstawowym oraz mieszkańcy miast do 19 tysięcy mieszkańców. Osoby z tych grup istotnie częściej nie mają zdania na ten temat i udzielają odpowiedzi „trudno powiedzieć”.

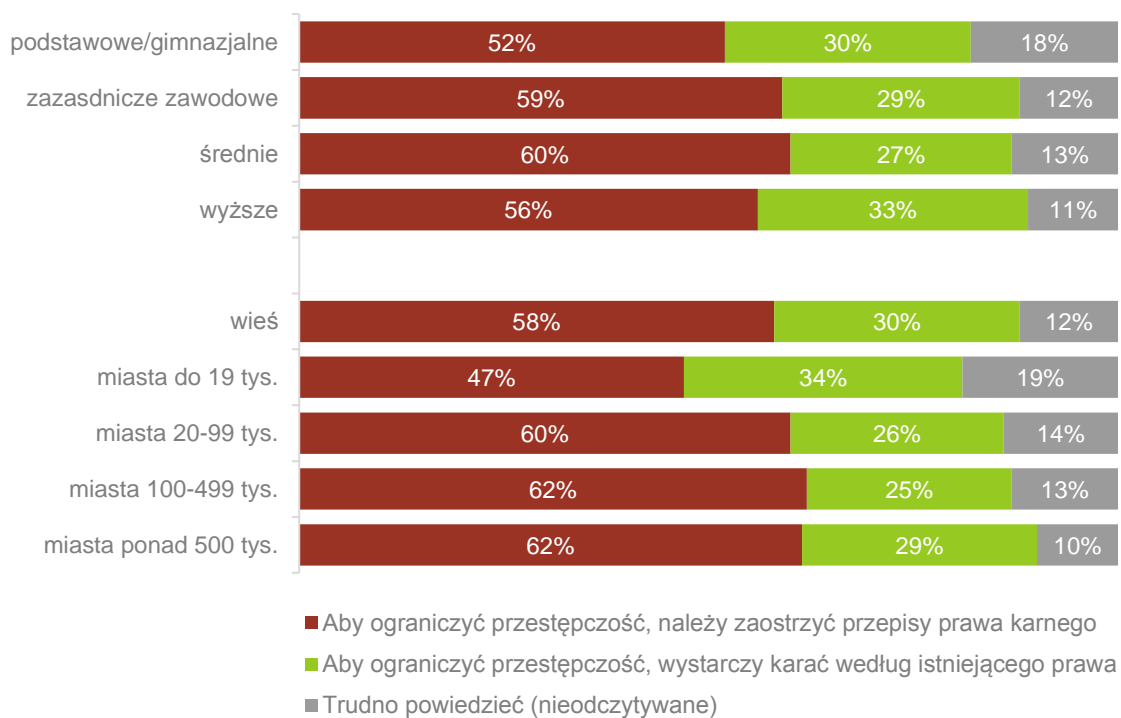
Wykres 2 Która z następujących opinii jest najbliższa Pana(i) poglądom? [N=1061]

Rozkład odpowiedzi według płci i wieku

Wykres 3 Która z następujących opinii jest najbliższa Pana(i) poglądom? [N=1061]

Rozkład odpowiedzi według wykształcenia i wielkości miejsca zamieszkania

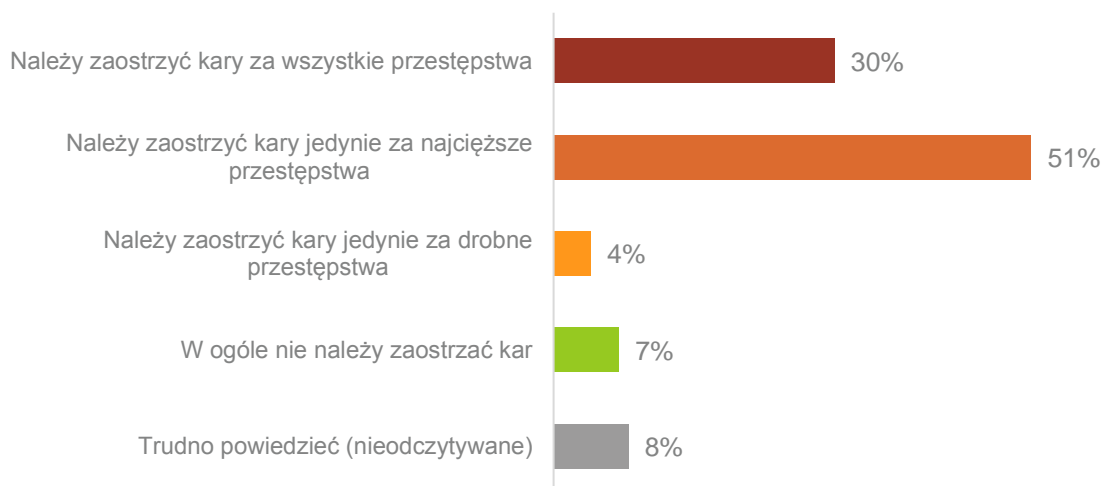

Jakie przestępstwa powinno karać się surowiej? Prawie co trzeci Polak (30%) jest zdania, że należałoby zaostrzyć kary za wszystkie przestępstwa. Połowa badanych (51%) opowiada się jednak za zaostrzeniem przepisów tylko w przypadku najcięższych wykroczeń.

Znacznie rzadziej wskazywano na potrzebę zaostrzenia polityki karnej w przypadku drobnych przestępstw (4% badanych). Rzadziej również całkowicie negowano pomysł zaostrzania kar – 7% badanych.

Osoby, które zadeklarowały wcześniej, że wystarczy karać według istniejącego prawa, aby zmniejszyć przestępczość, mimo wszystko w większości i tak opowiadają się za zaostrzeniem przepisów za wszystkie bądź za najcięższe przestępstwa. 58% z nich, uważa, że należałoby zaostrzyć kary za najcięższe przestępstwa a 14% odpowiedziało, że zaostrzyłoby kary za wszystkie przestępstwa. Natomiast osoby, które opowiedziały się za zaostrzeniem kar w celu zminimalizowania przestępczości, znacznie częściej od osób o przeciwnych poglądach, zaostrzyłyby kary za wszystkie przestępstwa (43% w porównaniu do 30% wobec ogółu badanych) a nie tylko za najcięższe (51%).

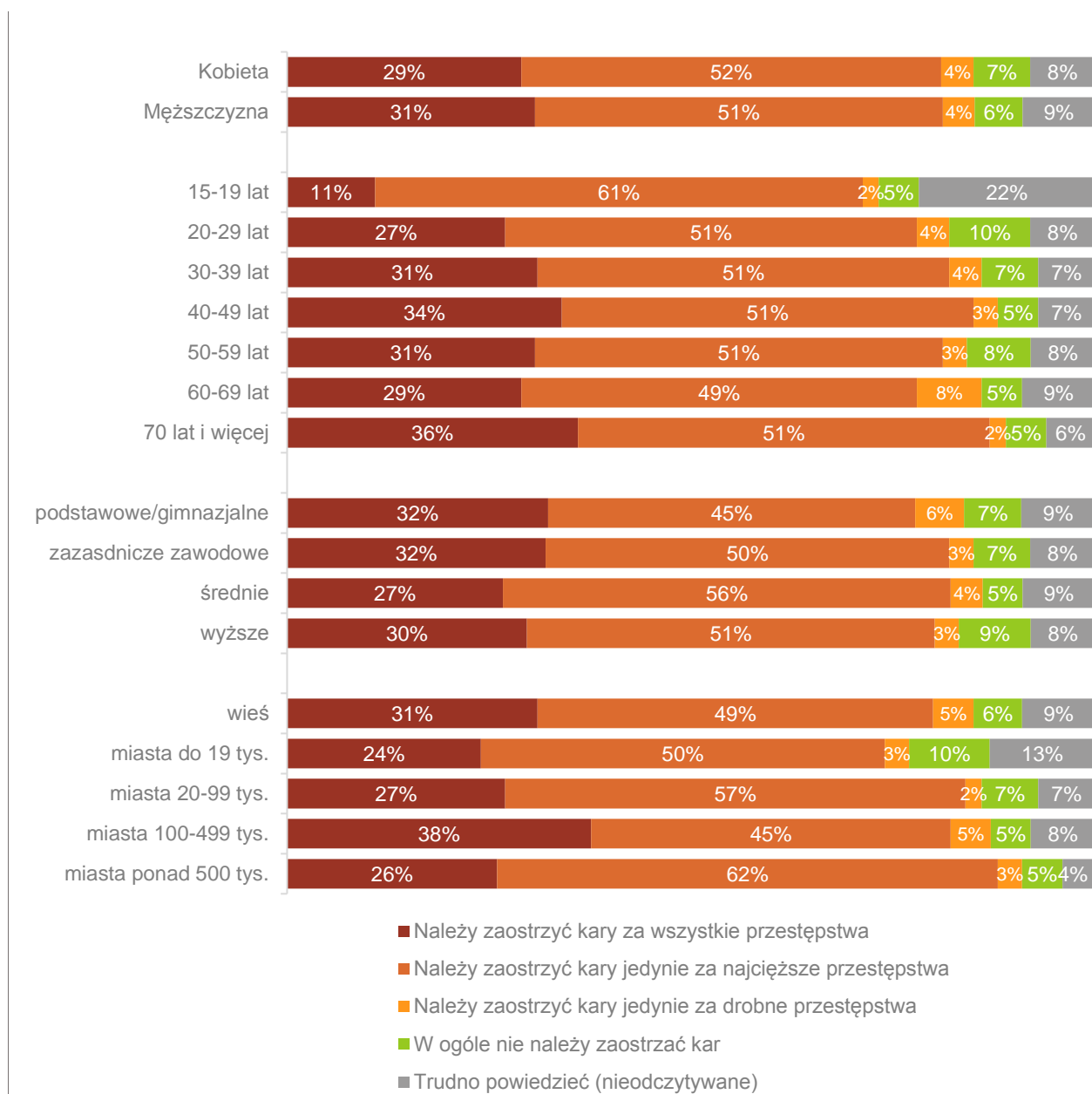
Wykres 4 A biorąc pod uwagę następujące opinie, która jest Panu(i) najbliższa? [N=1061]

Bardziej restrykcyjne poglądy mają osoby starsze niż najmłodsze (36% osób po 70 roku życia) oraz mieszkańcy miast od 100 do 499 tys. niż pozostałych miast – 38% zaostrzyłoby kary za wszystkie przestępstwa. Najmłodszy respondenci częściej nie posiadają określonej opinii, co piąty z nich wybiera odpowiedź „trudno powiedzieć”.

Wykres 5 A biorąc pod uwagę następujące opinie, która jest Panu(i) najbliższa? [N=1061]

Rozkład odpowiedzi według płci, wieku, wykształcenia i wielkości miejsca zamieszkania

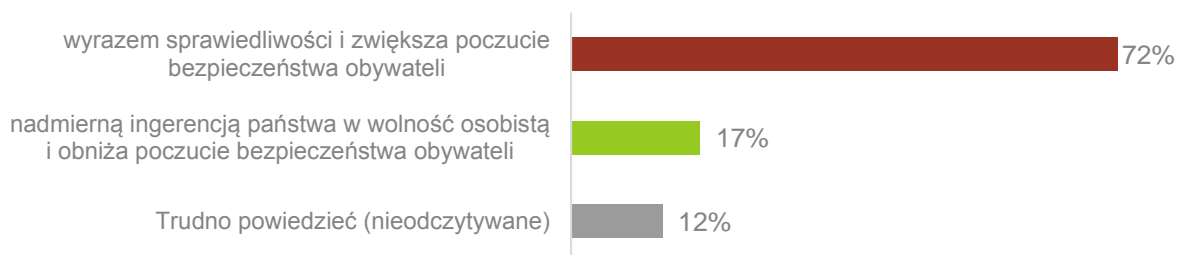

72% Polaków jest zdania, że podwyższenie kar za poważne przestępstwa przeciwko życiu, zdrowiu oraz wolności jest wyrazem sprawiedliwości i zwiększa poczucie bezpieczeństwa obywateli.

Osoby z przeciwnymi poglądami są w mniejszości - mniej niż jedna piąta badanych (17%) uważa podwyższenie kar za takie przestępstwa za nadmierną ingerencję państwa i obniżanie poczucia bezpieczeństwa.

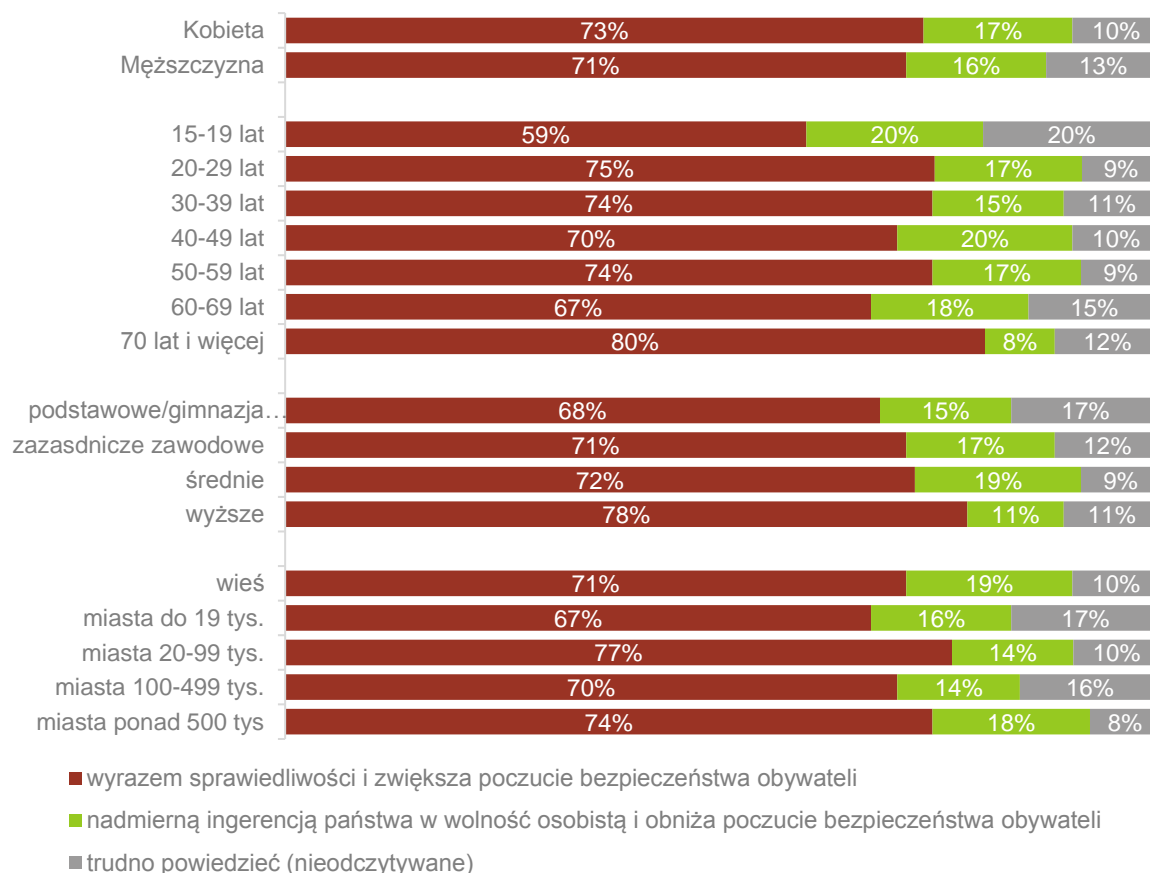
Wykres 6 Czy Pana(i) zdaniem, podwyższenie kar za poważne przestępstwa przeciwko życiu, zdrowiu oraz wolności, jest: [N=1061]

Osoby z wykształceniem wyższym istotnie częściej niż osoby z podstawowym wykształceniem wyrażają opinie, że zaostrzenie kar za przestępstwa przeciwko życiu, zdrowiu oraz wolności są wyrazem sprawiedliwości (78% w porównaniu do 68%). Z kolei najmłodszy respondenci a także osoby w wieku 40-69 lat istotnie częściej niż osoby powyżej 70 roku życia są skłonne postrzegać podwyższanie kar za poważne przestępstwa jako nadmierną ingerencję państwa.

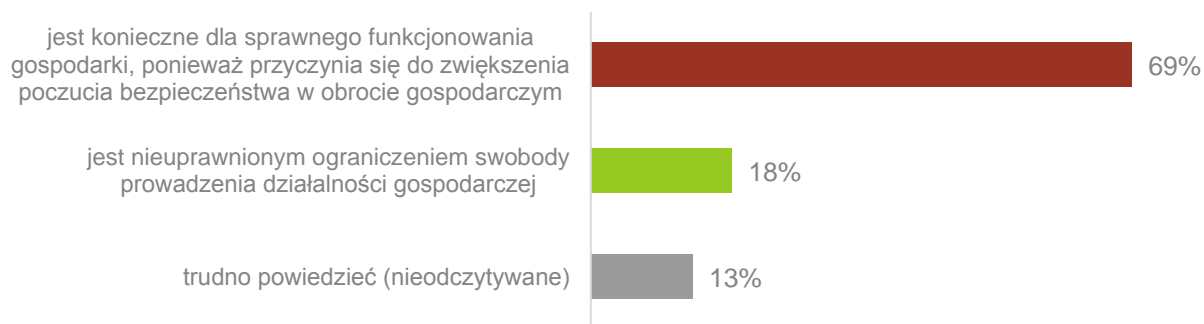
Wykres 7 Czy Pana(i) zdaniem, podwyższenie kar za poważne przestępstwa przeciwko życiu, zdrowiu oraz wolności, jest: [N=1061]

Rozkład odpowiedzi według płci, wieku, wykształcenia i wielkości miejsca zamieszkania

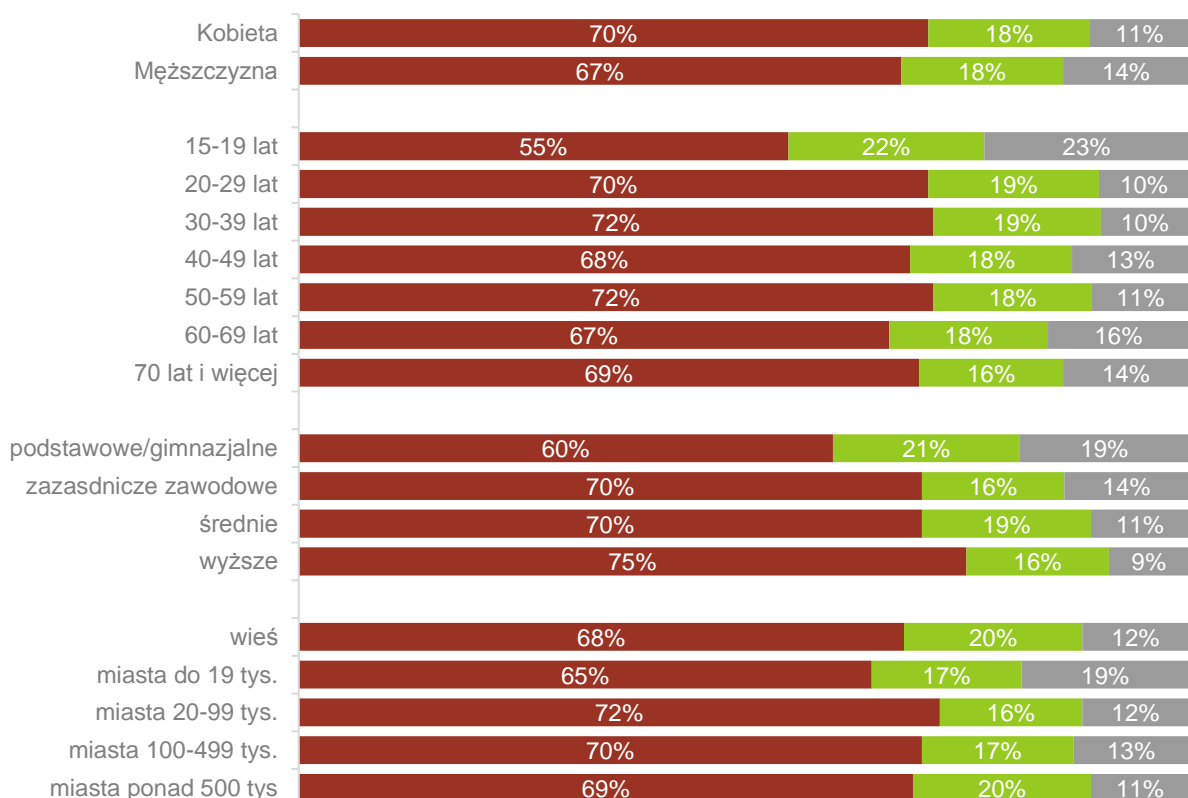
Polacy mają podobne zdanie, jeśli chodzi o system kar za różnego rodzaju oszustwa. Większość badanych (69%) uważa, że bardziej surowe kary są dobrym rozwiązaniem. Mniej niż jedna piąta badanych (18%), zaostrzenie kar w tym zakresie uważa za niczym nieuprawnione ograniczanie swobody gospodarczej obywateli.

Wykres 8 Czy Pana(i) zdaniem, bardziej surowe karanie za przestępstwa takie jak oszustwa gospodarcze, oszustwa internetowe, nieuczciwe pożyczki: [N=1061]

Wykres 9 Czy Pana(i) zdaniem, bardziej surowe karanie za przestępstwa takie jak oszustwa gospodarcze, oszustwa internetowe, nieuczciwe pożyczki: [N=1061]

Rozkład odpowiedzi według płci, wieku, wykształcenia i wielkości miejsca zamieszkania

- jest konieczne dla sprawnego funkcjonowania gospodarki, ponieważ przyczynia się do zwiększenia poczucia bezpieczeństwa w obrocie gospodarczym
- jest nieuprawnionym ograniczeniem swobody prowadzenia działalności gospodarczej
- trudno powiedzieć (nieodczytywane)

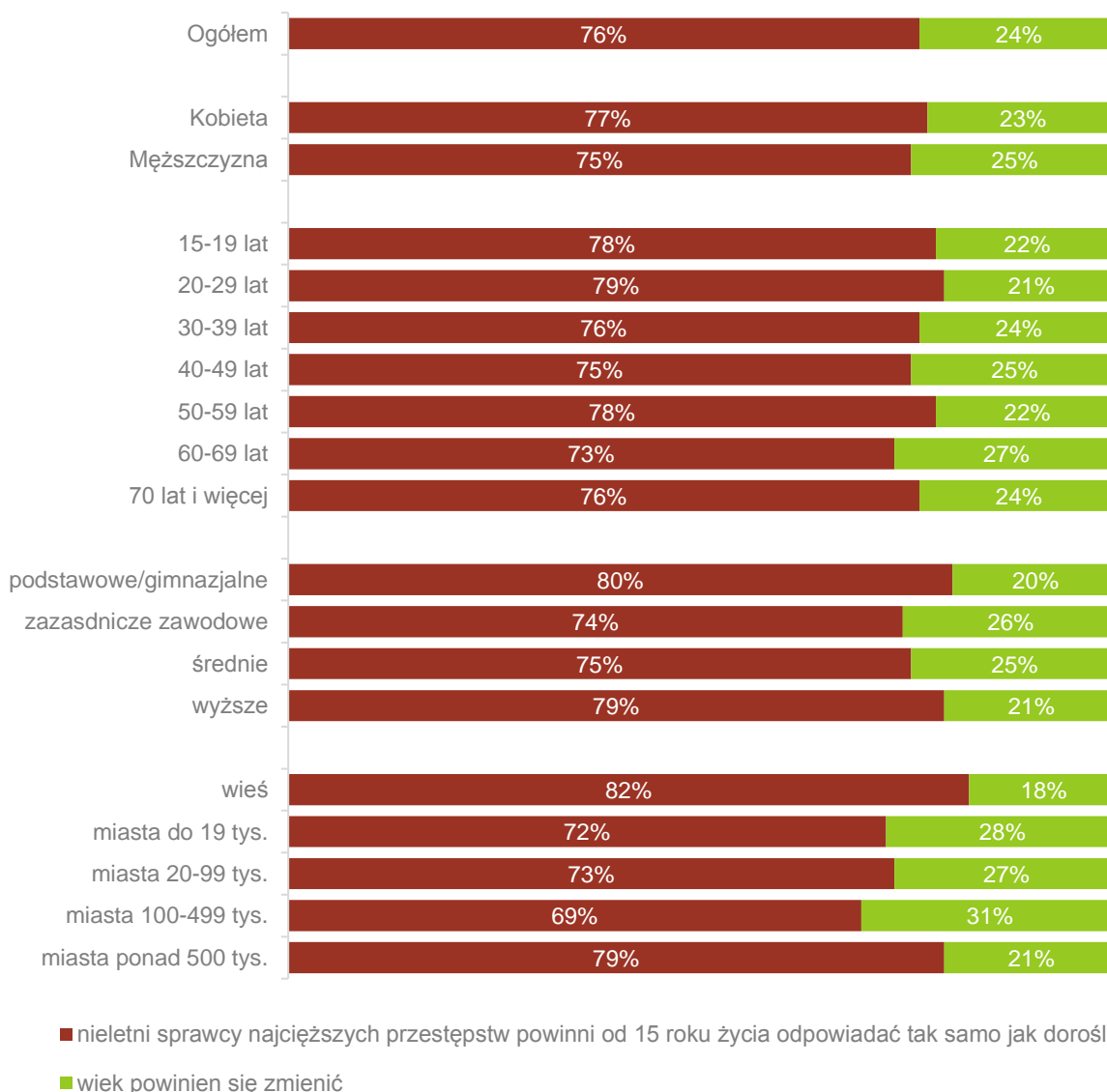
3.2 Niepełnoletni sprawcy przestępstw

Obecne prawo inaczej traktuje osoby nieletnie w zależności od wagi popełnionego czynu. Nieletni sprawcy najcięższych przestępstw (np. umyślne zabójstwo, pobicie ze skutkiem śmiertelnym) mogą od 15 roku życia odpowiadać za ich popełnienie tak samo, jak osoba dorosła.

Zdecydowana większość Polaków (76%) zgadza się z obecnie funkcjonującym prawem w tym zakresie, natomiast jedna czwarta badanych jest zdania, że wiek odpowiedzialności przed prawem tak, jak osoba dorosła powinien się zmienić.

Wykres 10 Obecnie nieletni sprawcy najcięższych przestępstw (np. umyślne zabójstwo, pobicie ze skutkiem śmiertelnym) mogą od 15 roku życia odpowiadać za ich popełnienie tak samo jak osoba dorosła (np. karą więzienia). Czy Pana(i) zdaniem, wiek, od którego nieletni mogą być karani tak samo jak dorośli powinien się zmienić czy nie? [N=1061]

Rozkład odpowiedzi według płci, wieku, wykształcenia i wielkości miejsca zamieszkania

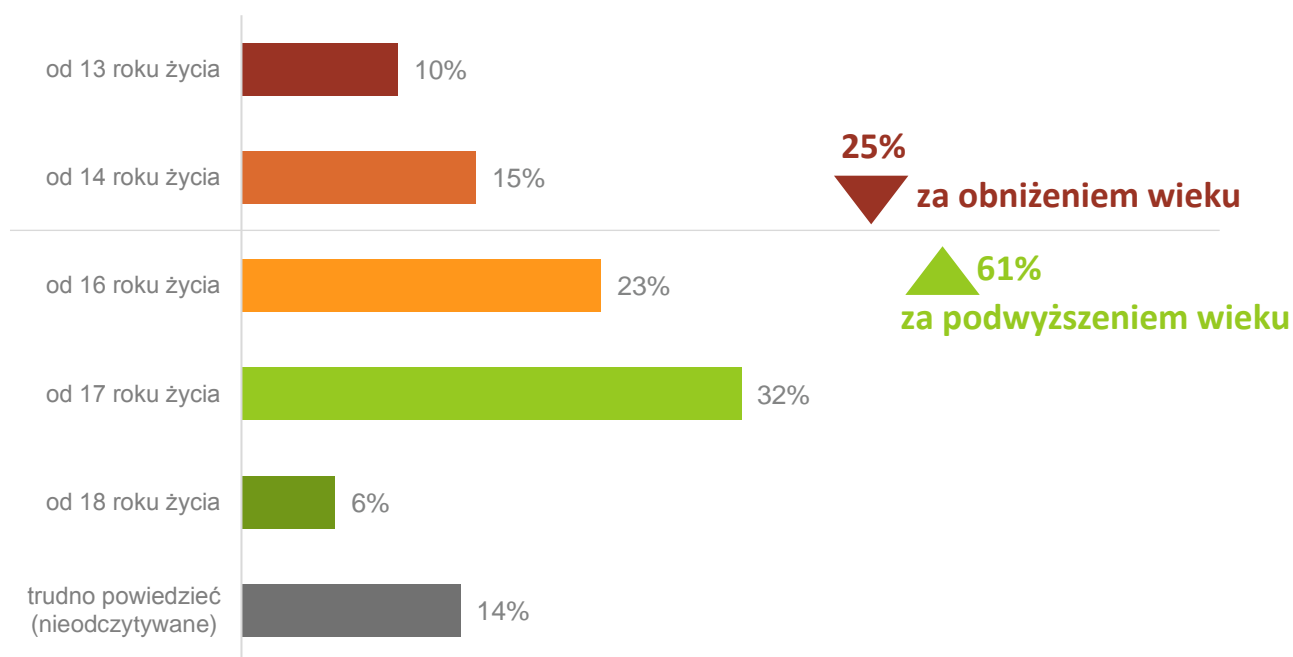

Okazuje się, że respondenci, którzy są zwolennikami zmiany wieku karania nieletnich, częściej są za podniesieniem wieku aniżeli za jego obniżeniem.

Wśród osób, które opowiadają się za zmianą wieku, przeważa opinia, że powinno być to 17 lat (zdaniem 32% badanych) lub 16 lat (23%). Za obniżeniem tego wieku jest jedna czwarta badanych, z czego 15% wskazało na 14 rok życia a 10% na 13 lat.

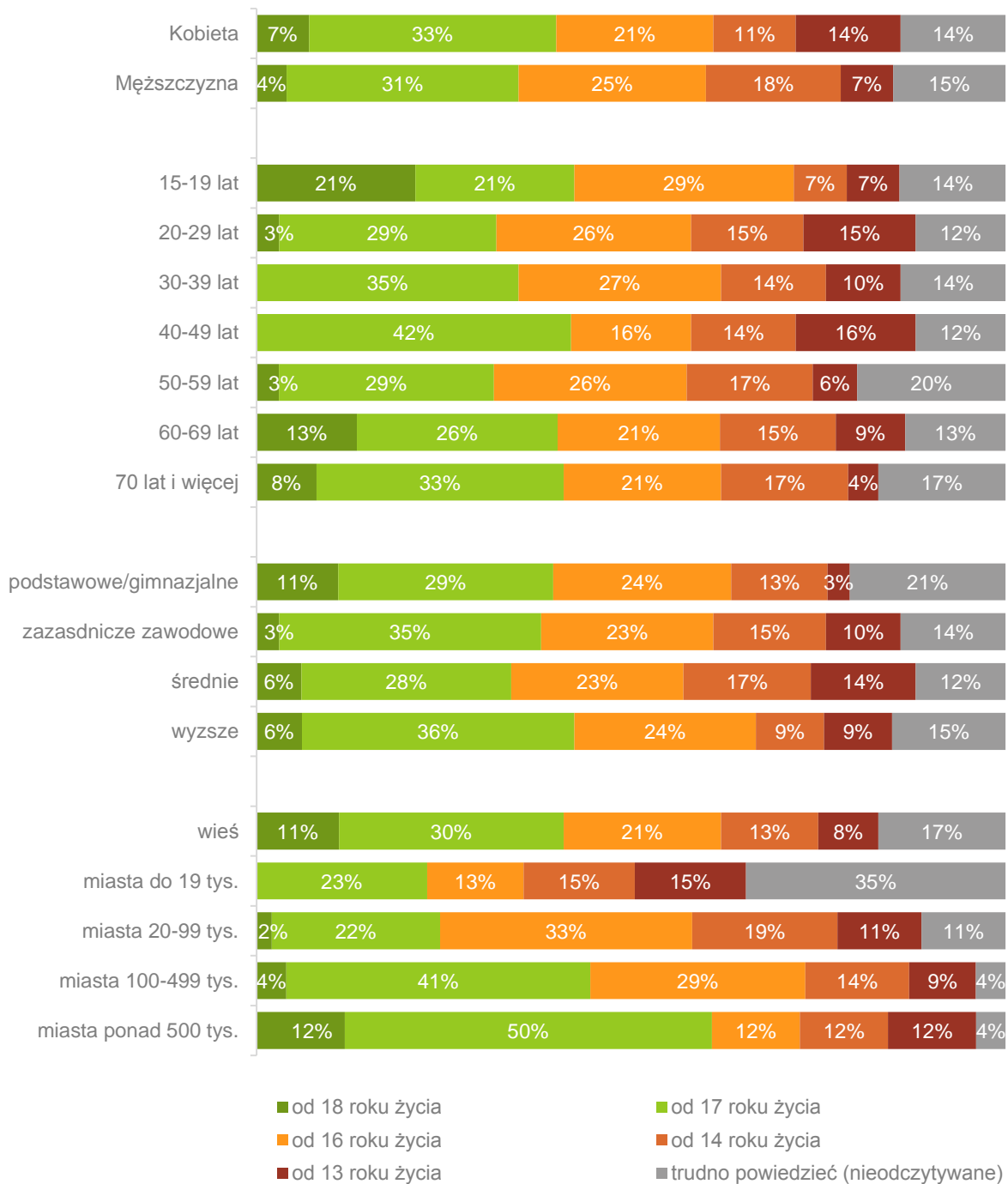
Wykres 11 Od jakiego wieku, Pana(i) zdaniem nieletni sprawcy najcięższych przestępstw powinni odpowiadać tak samo jak dorośli (np. karą więzienia)?

[N=252]

Wykres 12 Od jakiego wieku, Pana(i) zdaniem nieletni sprawcy najcięższych przestępstw powinni odpowiadać tak samo jak dorośli (np. karą więzienia)? [N=252]

Rozkład odpowiedzi według płci, wieku, wykształcenia i wielkości miejsca zamieszkania

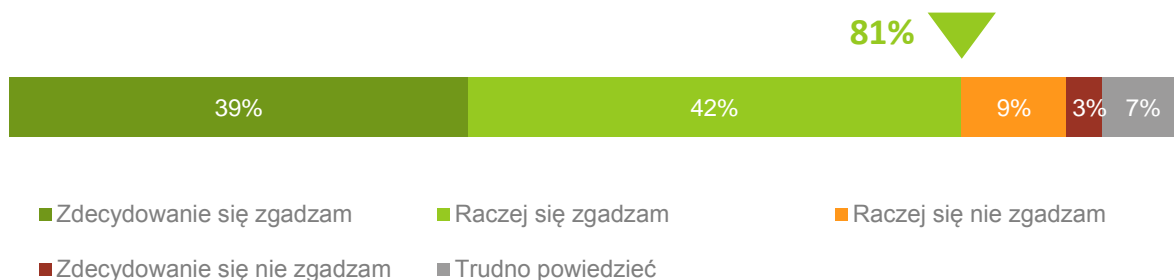
3.3 Wymiary kar za poszczególne rodzaje przestępstw

Wymiary kar różnią się w największym stopniu w zależności od popełnionego przestępstwa. W Polsce w 1998 roku kara śmierci została zniesiona i zastąpiona przez dożywotnie pozbawienie wolności. Obecnie za zabicie człowieka ze szczególnym okrucieństwem lub w związku z innymi nadużyciami, grozi kara nie tylko dożywotniego pozbawienia wolności, ale także łagodniejsze wymiary kary – pozbawienie wolności od 12, 25 lat.

Ośmiu na dziesięciu Polaków chciałoby jednak, żeby to się zmieniło. 81% badanych jest zdania, że za takie przestępstwo powinna grozić wyłącznie kara dożywotniego pozbawienia wolności. Za ledwie 3% zdecydowanie nie zgadza się z takim rozwiązaniem a 9% raczej się nie zgadza.

Wykres 13 Obecnie za zabicie człowieka ze szczególnym okrucieństwem lub w związku z porwaniem, gwałtem, rozbojem, w wyniku motywacji zasługującej na szczególne potępienie lub z użyciem materiałów wybuchowych, czy za zabójstwo więcej niż jednej osoby jednym czynem grozi kara pozbawienia wolności od 12, 25 lat albo kara dożywotniego pozbawienia wolności.

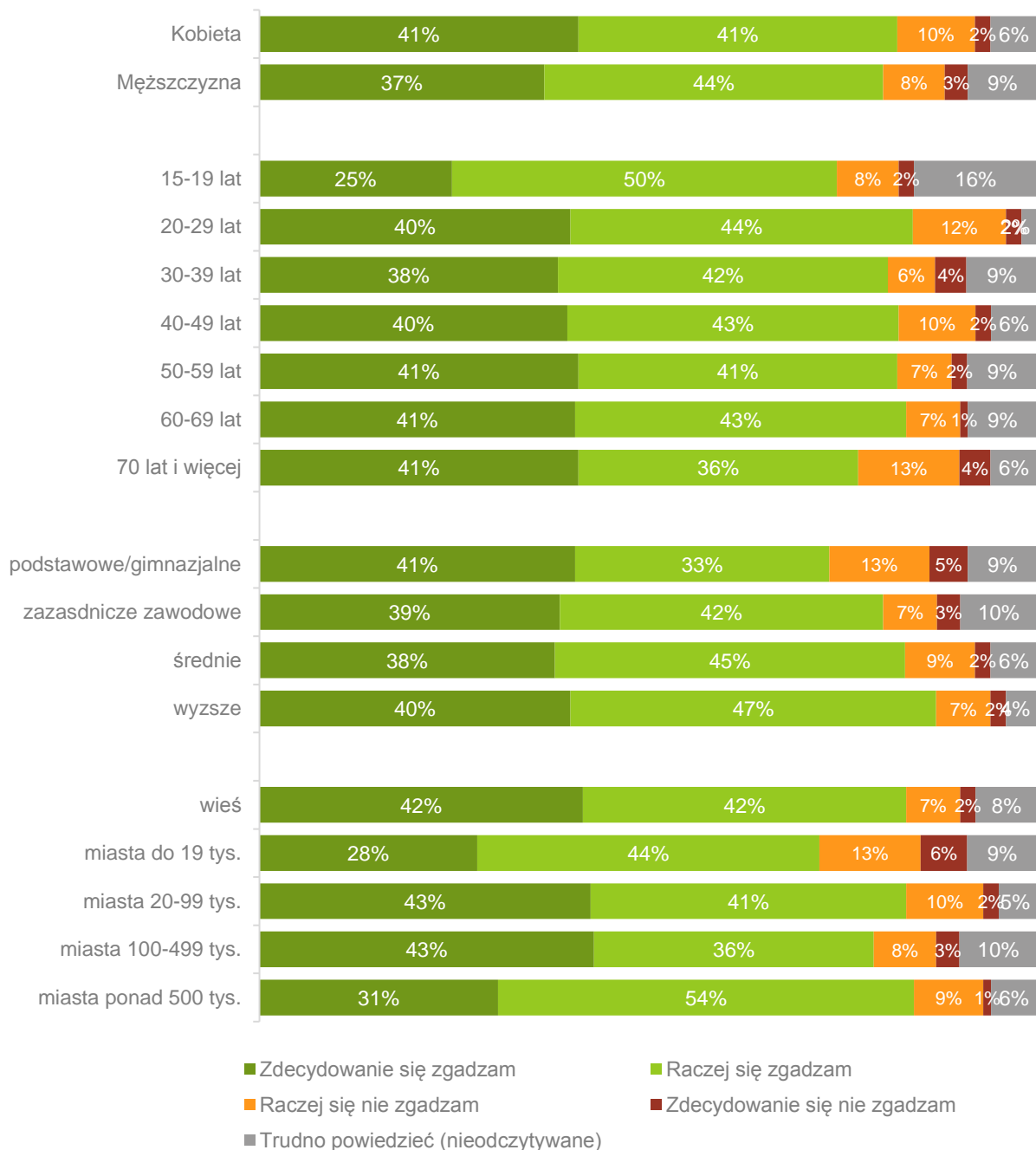
Czy zgadza się Pan(i), czy nie zgadza, że za takie przestępstwa powinna grozić wyłącznie kara dożywotniego pozbawienia wolności? [N=1061]

Wykres 14 Obecnie za zabicie człowieka ze szczególnym okrucieństwem lub w związku z porwaniem, gwałtem, rozbojem, w wyniku motywacji zasługującej na szczególne potępienie lub z użyciem materiałów wybuchowych, czy za zabójstwo więcej niż jednej osoby jednym czynem grozi kara pozbawienia wolności od 12, 25 lat albo kara dożywotniego pozbawienia wolności.

Czy zgadza się Pan(i), czy nie zgadza, że za takie przestępstwa powinna grozić wyłącznie kara dożywotniego pozbawienia wolności? [N=1061]

Rozkład odpowiedzi według płci, wieku, wykształcenia i wielkości miejsca zamieszkania

Badanych poprosiliśmy również, aby wyobrazili sobie sytuację, w której 21-letni mężczyzna, uprzednio niekarany, bierze udział w pobiciu i przy użyciu noża powoduje ciężkie uszkodzenie ciała innej osoby. Następnie zapytano jaką karę, powinien otrzymać. Połowa pytaných uznała, że odpowiednią karą byłoby bezwzględne pozbawienie wolności a niespełna jedna czwarta opowiedziała się za ograniczeniem wolności/nieodpłatną pracą na cele społeczne. Łagodniejsze kary nie są zdaniem badanych tak zasadne i niewielu respondentom na nie wskazało – 14% badanych wymierzyłaby karę w zawieszeniu a 5% karę grzywny.

Co czwarty badany, który opowiedział się za karą więzienia dla 21-latka jest zdania, że powinien spędzić w więzieniu od 6 do 10 lat. 29% ankietowanych uważa, że wystarczyłaby kara 5 lat lub mniejsza. Co piąty zwolennik kary więzienia jest zdania, że kara powinna być dłuższa niż 10 lat, a 7% opowiedziało się nawet za dożywotnim pozbawieniem wolności.

Wykres 15 Ludzie mają różne poglądy na to, jak surowo powinno się karać przestępców. Proszę wyobrazić sobie sytuację, że 21-letni mężczyzna, uprzednio niekarany, bierze udział w pobiciu i przy użyciu noża powoduje ciężkie uszkodzenie ciała innej osoby.

Jaką karę, Pana(i) zdaniem, powinien otrzymać? [N=1061]

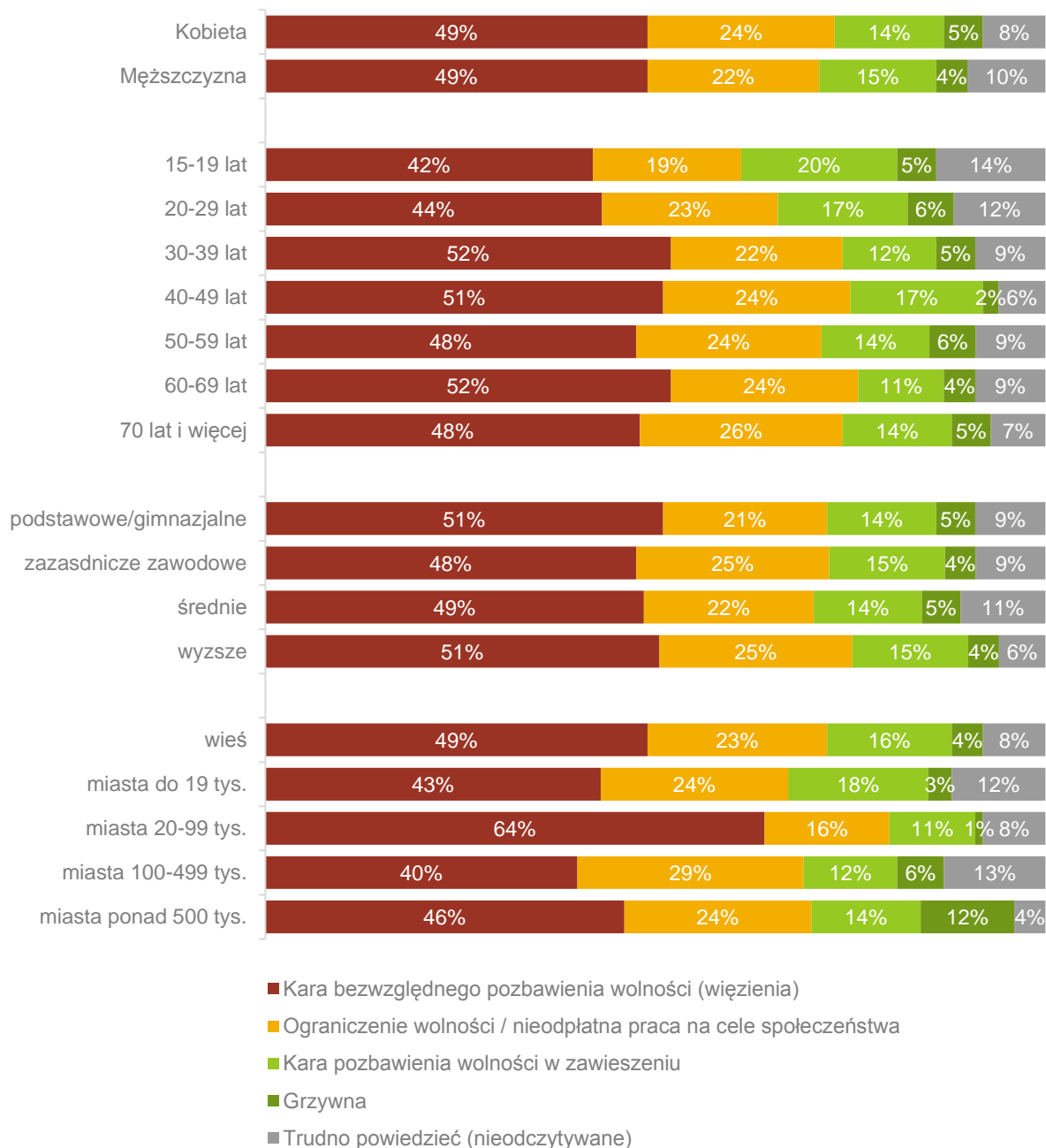

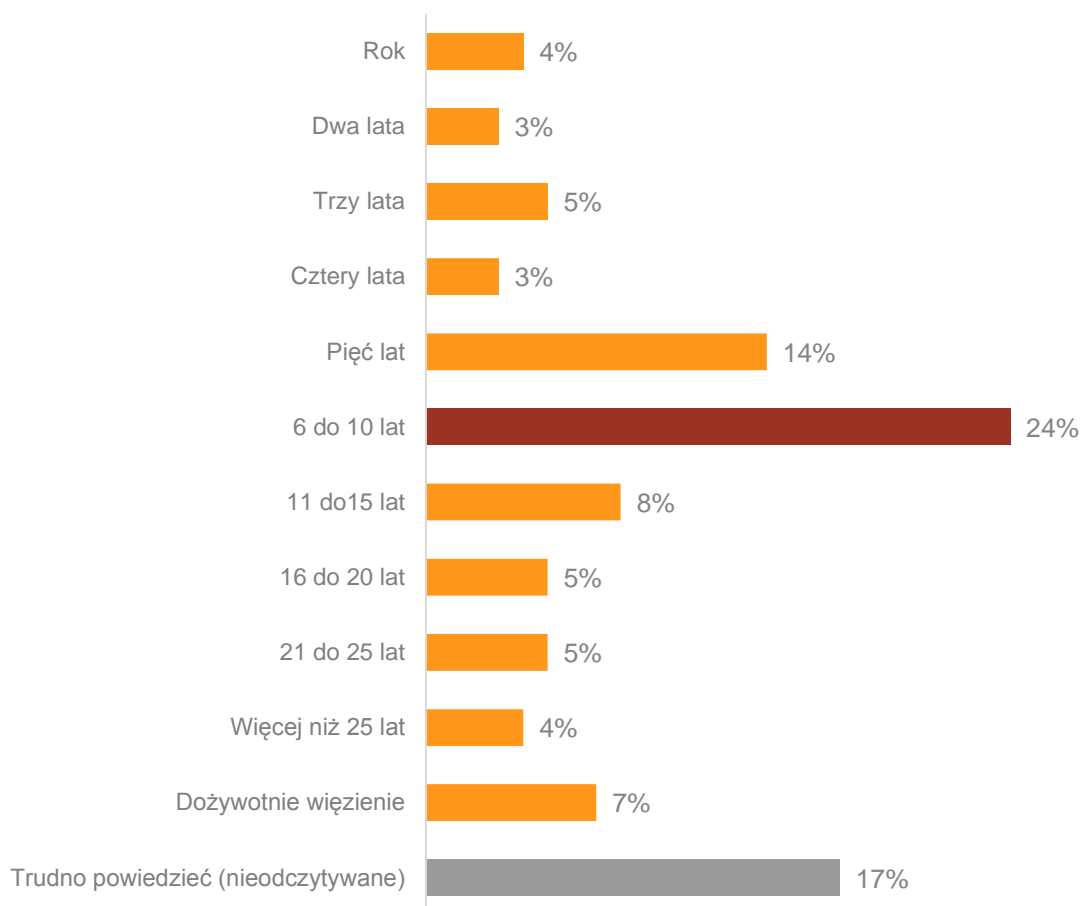
Wykres 16 Ludzie mają różne poglądy na to, jak surowo powinno się karać przestępców. Proszę wyobrazić sobie sytuację, że 21-letni mężczyzna, uprzednio niekarany, bierze udział w pobiciu i przy użyciu noża powoduje ciężkie uszkodzenie ciała innej osoby.

Jaką karę, Pana(i) zdaniem, powinien otrzymać? [N=1061]

Rozkład odpowiedzi według płci, wieku, wykształcenia i wielkości miejsca zamieszkania

Wykres 17 Jak długo powinien, Pana(i) zdaniem, przebywać w więzieniu? [N=518]

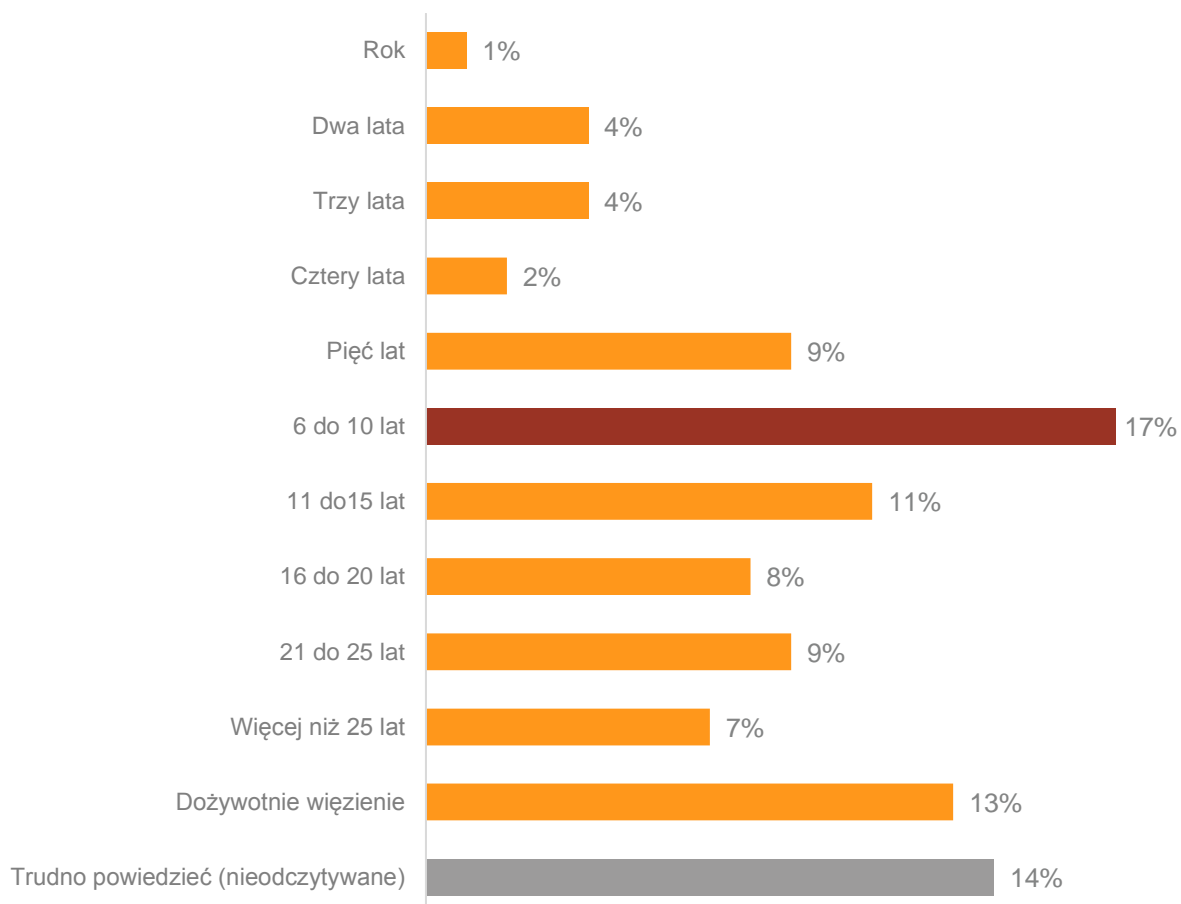
Polacy opowiedzieliby się za znacznie surowszą karą dla tego samego mężczyzny, gdyby okazało się, że był już karany za podobne przestępstwo.

W tej sytuacji ponad 71% badanych uznałoby wyrok bezwzględnego pozbawienia wolności za najbardziej właściwy. Wymiar kary jednak nieznacznie by się zmienił, ponownie, osoby, które wymierzyłyby karę więzienia, wskazały najczęściej na pozbawienie wolności na sześć do dziesięciu lat. Jednakże tym razem częściej Polacy są zwolennikami wyższego wyroku niż niższego (21% pozbawienie wolności na 5 lat i mniej, a 35% kara więzienia wyższa niż 10 lat), za dożywotnim pozbawieniem wolności opowiedziało się 13% badanych.

Wykres 18 A jaką karę, Pana(i) zdaniem, powinien otrzymać ten sam mężczyzna, gdyby był już uprzednio karany za podobne przestępstwo? [N=1061]

Wykres 19 Jak długo powinien, Pana(i) zdaniem, przebywać w więzieniu? [N=751]

Badani wyrazili także swoje zdanie na temat zaostrzenia bądź nie przepisów prawa karnego w przypadku poszczególnych rodzajów przestępstw. W przypadku prawie każdego naruszenia prawa, badani opowiadali się za bardziej surowymi karami. Najczęściej – 78% Polaków – badani opowiadają się za zaostrzeniem wymiaru kar dla gwałcicieli. Następnie, 74% badanych jest za bardziej surowymi niż obecnie karami dla oszustów powodujących wielomilionowe straty a 72% respondentów uważa, że powinno surowiej karać się sprawców umyślnych zabójstw.

Obecne wymiary kar za drobne przestępstwa wydają się badanym najbardziej właściwe. 40% badanych uważa, że sprawców drobnych kradzieży powinno badać się tak jak obecnie, 43% jest za bardziej surowymi karami a 10% za łagodniejszymi niż obecnie.

Wykres 20 Proszę spojrzeć na ekran. Zostały tam wypisane rodzaje przestępstw i obecny wymiar kar za ich popełnienie. Czy Pana(i) zdaniem, sprawców takich przestępstw powinno się karać tak jak obecnie, łagodniej, czy surowiej niż obecnie? [N=1061]

